

וַיִּרְמְמוּ אֶל בְּגָרוֹנָם וַחֲרַב פִּיפִיּוֹת בִּידָם: וַיַּעֲשׂוּ נִקְמָה
בְּגוֹיִם תּוֹכְחוֹת בְּלֹאמִים: וַיִּסְרֹךְ מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וַיִּכְבְּדֵיהֶם
בְּכַבְלֵי בִרְזָל: וַיַּעֲשׂוּ בָהֶם מִשְׁפָּט כְּתוֹב הַדָּר הוּא לְכָל־
חֲסִידָיו הַלְלוּהָ:

קנ הַלְלוּהָ | הַלְלוּ־אֶל בְּקֹדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בְּרִקִּיעַ עֶזְו:

הראוי. על משכבותם, יכולים הם לישון בשלווה. רוממות וגו'. הערצת
ה' והמסירות לו הן חרב פיפיות בידם. הן מגינות עליהם בפני ערעורי יתר בני
האדם הממשיכים להתנגד לדרך-חיהם, ומגינות עליהם גם מפני ענשו של יום
הדין הממשמש ובא — שעליו נרמז להלן. בגרונם. בעצם הגרגרת שלהם.
הערצת ה' באה מתוך פנימיותם. היא איננה מלה מן השפה ולחוץ בלבד, אך גם
אינם שומרים אותה חבויה בתוכם, הם מוכנים לבטאה בפני כל (במובן אחר ע'
ה. י; וישעי' נח, א).

ז—ט. לעשות וגו'. אמנם בטרם תהפך הכרת האלהים המושלמת לנחלת
הכלל, מוכרחה לבוא נקמה, גמול בגויים על מה שחטאו כלפי העמים ותוכחות
בלאומים על מה שעוללו לבני האדם, אמנם עוד יש צורך לעצור בעד מלכי
העמים ושרי המדינות לבל ישתמשו לרעה בכוחם ועמדתם, וצריך לעשות בהם את
המשפט שכבר הוכרו עליו זה כמה וכמה פעמים בספרי תורת ה', אולם הדר
הוא. המשפט הזה עצמו מוסיף כבוד לכל אלה המייחדים, בתוך חוג בני האדם,
את כל ישותם וחפצם במסירות ואהבה לה' ורק לה' לבדו. "הדר" כמו "והדרת
פני זקן" (ויקרא יט, לב), "ולא תהדר פני גדול" (שם, טו. ע' גם שם כג, מ).
לעשות נקמה וגו', הוא מקרא קצר. השווה ישעי' כח, כא: "לעשות מעשהו זר
מעשהו ולעבד עבדתו נכריה עבדתו", כלומר צריך לעשות את מעשהו, אך זר הוא
לכם מעשהו, צריך לעבוד את עבודתו, אולם עבודתו אינה ידועה לכם.

[קנ]

[א] הללו: שבחוהו ע"י מעשים; עזו: כוחו שאי אפשר לעמוד כנגדו. [ב] בגבורותיו:
מעשיו המגלים שלטונו הכולליכול. [ד] במגנים: פריטה על מיתרים. [ה] בצלצלי שמע גו'
בצלצלי תרועה: בצלצלים קולניים ובצלצלים מחרידים. [ו] כל הנשמה: כל אשר
נשמת חיים באפיו.

א. הללויה וגו'. מזמור זה בו חותם ספר התהלות מסכם את כל "התהלות"
המשבחות את גילויי השכינה בפועל. פסוקים א וב מביעים תהילות אלה
בהתאם למעגלי השלטון השונים בהם מופיעה פעולת ה' ופסוקים ג—ה מביעים
זאת בהתאם להרגשות ומצבי הרוח שמעוררות בנו השקפות אלה, כפי שהן
מתוארות ומובעות ע"י כלי הזמר השונים. פסוק ו חותם ברעיון כי כל נשימה
ונשימה הנה — וחיבת להיות — בשורת שלטון ה'.

בקדשו, כפי שהוא מתגלה במקדשו, ברקיע עזו, כפי שהוא מתגלה
בשמים שלו. לגבי הכרתנו אנו, מהווים המקדש והשמים את שני המעגלים
הגדולים אשר על ידם נגלית אלינו ממשלת ה'. המקדש: ממשלת משטרו המוסרי

וְהִלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו הִלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדֻלּוֹ: וְהִלְלוּהוּ בְּתִקְעַת שׁוֹפָר הִלְלוּהוּ בְּנִבְלָה וּכְנֹר: וְהִלְלוּהוּ בְּתֶף וּמַחֲוֹל הִלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֶגְב: וְהִלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי־שֹׁמֶעַ הִלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: וְכָל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יְיָ הִלְלוּהוּ:

של העולם; השמים: ממשלת סדרו הטבעי של העולם. מה שמהווה המקדש לגבי חינוכו המוסרי של המין האנושי, מהווים השמים לגבי התפתחותו הפיסית של הטבע. שניהם הנם התחום שממנו מציא ה' את האור ואת החיים, את הכוח ואת הזיכוך, וכן את ההדרכה לקראת המטרה שהותוותה לעולם-הטבע ולעולם-האדם. בשניהם מושל "עז", היינו כוחו המכריע של רצון ה' אשר אי אפשר לעמוד נגדו. כמו שבאמת נקראת התורה המונחת במקדש בשם "עז" (ע' קלב, ח). לכן משמע ביטוי זה גם לגבי השמים, להדגשת השוויון. ברם, כאן לא נמצא השם "שמים" אלא רקיע, שכן הרקיע הוא שמם של השמים הארציים (ע' בראשית א, ח) אשר פעולותיהם גלויות למין האנושי, בעוד שתחום השמים העצמיים בגבהם הבלתי-ניתן להשיג, נעלם מהכרתנו האנושית.

ב. הִלְלוּהוּ וגו'. גבורותיו וגדלו הם שני דרכי שלטונו הגדולים, בהם מתגלה ממשלת ה' להכרתנו. "גבורה וחסד", מידת הדין ומידת הרחמים, גבורת ה' המתגברת על כל וגודל חסדו המקדם כל דבר לקראת ישעו.

ג. הִלְלוּהוּ וגו' שופר. הכלי הקורא את האדם אל אלהיו באורח רציני. נבל וכנור. כלי הנגינה המבטאים את הגיון האדם המוקדש לה'.

ד. הִלְלוּהוּ וגו'. תֶּף וּמַחֲוֹל, המלווים את הביטוי בקהל-עם לחדוות-ה' המורגשת בהקהל רב. מִנִּים וְעֶגְב, כנראה כלי ביטוי לעליונות היחיד. פירושם של מנים ועוגב מוטל בספק. לפירושו של "מנים" ששרשו הוא "מנן" אין אנו מוצאים שום הקבלה, ואילו על העוגב נאמר (איוב ל, לא): "ויהי לאבל כנורי ועגבי לקול ביכים" (ועפ"ז נראה שעגב משמש לרוב ביטוי לרגש חדווה.

ה. הִלְלוּהוּ וגו'. צִלְצַל. כלי מריע מחריש אזנים, שעל ידו "תצלנה אזנים" (מ"ב כא, יב, ע' שמות טו, ה), היינו, כלי הקורא לחברים להקשיב: שמע: הקשב למתרחש, או לתרועה: להתרגשות מזדעזעת.

ו. כָּל הַנְּשָׁמָה וגו'. כל נשמת חיים, כל נשימה ונשימה, בין אם זו רצינות החיים הקוראת לתשובה, בין רוח מלאת הגיונות, בין שמחת רבים הקוראת לתרועה, בין חדוות יחיד, ובין מאורעות הגורמים הפתעה או חלחלה: כל נשימה תקשיב, תכיר ותחוש בכל את ה' וכל הנשמה תהלל יְיָ, הללויה!

חזק

ב' ג' ל' כ' ו' א' ע' י'